

NORSKnytt

ISSN 0801 5368

20 år

- La elevene få del i forteller-fellesskapet
- En liten påminning: Du har mer enn 300.000 ord å velge blant
- Faktaark om ord
- Gunnar Staalesen - spenningsforfatter med sans for språklige virkemidler for NORSKNYTT av Gudlaug Bosnes
- Slik gjør jeg det: Små drypp fra lærer til lærer
- Tegneserier som grunnlag for norskoppgaver
- Grannespråkkunnskap. Ordoppgaver på svensk og dansk

- Rottefangeren, tekst med frie skriveoppgaver
- Hvordan kan DU forbedre læringsmiljøet i klassen? Lærerens ark og aktivitetsark for eleven.
- Noen råd om diktskriving
- Limericker huler til bulter
- Norskkryst 4 - 1994, nynorsk
- Norskkryst 4 - 1994, bokmål
- Tentamen i norsk hovedmål
- Syng og skriv
- Ruteord, emne: Bjørnstjerne Bjørnson

NORSKNYTT OG NORSKKASSETTENE

gir variasjon og liv til norskundervisninga

KASSETTER:

Norskfagkassett	1:	"Syng og skriv" - m/oppgavehefte	100,-
Norskfagkassett	2:	"Syng og skriv mer"	100,-
Norskfagkassett	3:	"Synnøve Solbakken"	Utsolgt *
Norskfagkassett	4:	"Vi tipper norske ord"	100,- **
Norskkassett	5:	"Vi tipper grannespråk"	100,- **
Norskkassett	6:	"Grøss og gru"	100,-
Norskkassett	7:	"Fortelling om slagbjørnen Rugg"	100,-
Norskkassett	8:	"Vi tipper eventyr"	100,- **
Norskkassett	9:	"Syng og skriv på ny"	100,-
Norskkassett	10:	"Alle har eit dikt inni seg"	100,-

Det er utarbeidet oppgaver til stoffet som presenteres på kassettenes.

(Synnøve Solbakken kan bestilles hos Lydbokforlaget A/S, 7084 Melhus.)

NORSKFAGET/NORSKNYTT:

Årgang 1989:	"Norskfaget 1/89, 2/89 og 3/89"	200,-
Årgang 1990:	"Norsknytt 1/90, 2/90 og 3/90"	200,- **
Årgang 1991:	"Norsknytt 1/91, 2/91 og 3/91"	200,-
Årgang 1992:	"Norsknytt 1/92, 2/92 og 3/92, 4/92"	200,- **
Årgang 1993:	"Norsknytt 1/93, 2/93 og 3/93, 4/93"	200,-

JUBILEUMSTILBUD

Norsknytt feirer jubileum i 1994 !!

Vi har laget følgende fantastiske jubileumstilbud:

"VI TIPPER" - (kassett nr 4, 5 og 8)	kun kr 75,-
ÅRGANG 1990 (3 nummer)	kun kr 50,-
ÅRGANG 1992 (4 nummer)	kun kr 75,-

Send bestilling til: **NORSKNYTT**
PB 303
7601 LEVANGER

NORSKnytt

Utgiver: NORSKNYTT ANS

Utgiver til AV-sentralens medlemmer

NORSKNYTT ANS og AV-SENTRALEN

TEKNISK-PEDAGOGISK FELLESTJENESTE, STEINKJER

Redaksjon: NORSK-NYTT, Postboks 1055, Høknes, 7801 NAMSOS

Abonnement: NORSKNYTT v/Bjarne Berre, Postboks 303, 7601 LEVANGER, tlf. 74 08 02 92

Redaktør: Jon Hildrum © Kopiering av stoff som er tilrettelagt for elever, er tillatt.

Abonnement (4 NR. PR. ÅR) KR. 320,- PR. ÅR.

NR 4 - 1994 (64)

NOVEMBER

20. ÅRGANG

LA ELEVENE FÅ DEL I FORTELLERFELLESSKAPET

Alle har forhåpentligvis opplevd den gode og trygge følelsen det gir å være en del av et fellesskap. En dyktig forteller kan med sin fortellerkunst skape et helt spesielt fellesskap, et språklig og kulturelt fundert fellesskap. Det gir en oppløftet stemning og skapende stillhet. Vi kan kalle det et fortellerfellesskap. Fortelleren makter ved sin fortellerkunst å skape en fellesskapsfølelse ikke bare mellom seg selv og de som lytter, men også mellom lytterne innbyrdes. Enkelte påstår at et slikt fortellerfellesskap er den sterkeste type fellesskap som fins. "Å vokse opp vil si å vokse inn i denne felleskulturen. Det gir den enkelte trygghet i tradisjon, felles holdninger og orienteringspunkter," sies det i høringsutkastet, "Prinsipper og retningslinjer for den 10-årige grunnskolens oppbygning, organisering og innhold" (1994).

De av oss som har vært så heldige å ha en lærer som var en god forteller eller oppleser, har opplevd fortellerfellesskapet som gyldne øyeblikk. Mange har sagt at det de husker best og med størst glede fra skolen, er lærerens forteller- eller høytlesingsstunder.

M87 legger vekt på at norskopplæringa skal legges slik til rette at elevene får bruke språket på allsidig vis, både skriftlig og muntlig. Skrivning er bare en av aktivitetene i norsk. Faget skal også gi rom for fortelling, samtale, lesing og lytting. Kombinasjoner av språkhandlinger er av det gode. Muntlige aktiviteter som fortelling og samtale kan gjerne videreføres til skrivning.

Elevene må oppmuntres til å fortelle. Emner kan med stor fordel hentes i litteraturen. Læreren kan lese små utdrag av teksten som elevene senere skal lese. Så stilles spørsmål: Hva tror dere teksten handler om? Hvordan er de personene vi skal møte? Hvordan ser de ut? Foregår handlinga nå eller for hundre år sida? Pirrende små appetittvekkere fra teksten sammen med noen spørsmål stimulerer fantasien og vekker fortellertrangen. La elevene først øve seg i å fortelle til hverandre to og to, senere til større grupper og til slutt framføre for hele klassen.

Husk at elevenes nysgjerrighet er lærerens beste støttespiller. Læreren må ta godt vare på denne støttespilleren, ikke minst når det gjelder å gi elevene stoff som kan stimulere elevenes fantasi og lokke fram fortellergleden. "Opplæringen skal organiseres slik at elevene hele tiden erfarer at de er i vekst, og at skolen er en oppdagelsesreise der de stadig kan finne og utvikle nye sider hos seg selv." (Høringsutkastet fra KUF 1994) Når elevene forteller og lytter til hverandre, skjerpes konsentrasjonsevnen og hukommelsen samtidig som fantasien utvikles. Elevene må få muligheter til å utvikle seg som fortellere.

Kryssordvinnere 3 - 1994

Bokmål:

Eivind Fladvad, Langveien ungdomsskole, 6500 Kristiansund.
Espen Hauge, Valstrand skole, 4670 Birkeland.
Linn Christell Kolstad, Belset ungdomsskole, 1349 Rykkinn.
Rigmor Johnsen, Roverud barne- og ungdomsskole, 2250 Roverud.

Nynorsk:

Tore Bjarne Kandal, Gloppen ungdomsskole, 6860 Sandane.
Emma Smith, Egge ungdomsskole, 7700 Steinkjer.
Ingrid Torkildsen, Reithaug skole, 7630 Åsen.
Espen A. Iversen, Sogndal ungdomsskole, 5800 Sogndal.

Vi takker for kryssordløsninger fra fjern og nær, blant annet fra den norske skolen i Nairobi i Kenya.

Apropos igangsetting for skriving

Perioden som ble til en «murstein»

«Du skal gifte deg med en mann som jeg velger til deg», sa Rupa Mehra bestemt til den unge datteren sin. Denne perioden dukket opp i hodet til den indiske forfatteren Vikram Seth. Han ville med utgangspunkt i denne perioden skrive en kort novelle om tradisjonelle omgangsformer i India på 1950-tallet. Perioden står nå som innledning til en «murstein» på 1366 sider.

Denne omfangsrike romanen som fikk tittelen «En passende ung mann», er karakterisert som en av de betydeligste romanene som har kommet ut i år. Vikram Seth som har tilknytning til Norge, gjestet i oktober BOK-94 der han fortalte om sitt forfatterskap og spesielt om romanen «En passende ung mann».

Her kommer et forslag:

Fortell elevene om Vikram Seth og romanen hans og gi følgende skriveoppgave:
Tenk deg at din mor i fullt alvor sa til deg: «Du skal snart gifte deg med en person jeg velger til deg». Hvilke tanker og reaksjoner ville det ha utløst hos deg?

Skriv om det. Velg selv sjanger og overskrift.

En liten påminning:

HUSK AT DU HAR MER ENN 300.000 ORD Å VELGE BLANT

Avløserord for god:

behagelig	skjær
bekvem	vektig
deilig	dyktig
velsmakende	evnerik
delikat	flink
lekker	habil
lystbetont	kyndig
frisk	anerkjent
sunn	ansett
ubedervet	fin
ufordervet	fornem
rett	djerv
riktig	verdifull
tilbørlig	akt(verdig)
grundig	hederlig
ordentlig	rettskaffen - sindig
skikkelig	moralsk
anseelig	respektabel
stor	pen
drabelig	sympatisk
drøy	tiltalende
durabelig	artig
kraftig	høflig
brukbar	edel
egnet	gentil
nyttig	nobel
skikket	fortjenstfull
fordelaktig	lojal
(formåls)tenlig	pålitelig
hensiktsmessig	grei
tilfredstillende	real
probat	solid
velprøvd	traust
virkningsfull	troverdige
gagnlig	ærlig
gunstig	all right
heldig	alle tiders
lykkelig	gasta
bra	glup
fortreffelig - trinnglig	grepa
fullgod	grom
patent	blid
flott	elskelig
fremragende	elskverdig
før	godlidende
glimrende	hertelig
mesterlig	mild
overlegen	nådig
utmerket - søkt	snill
ypperlig	vennlig(sinnet)
briljant	godhjertet
eminent	hertegod
prima	menneske(kjærlig)
super(b)	nestekjærlig
blomstrende	oppofrende
innbringende	uegenyttig
lønsom	varmhjertet
florissant	altruistisk
profitabel	
ekte	
gedigen	
lødige	
ren	

(Cappelens synonymordbok 1981)

Bruker du de samme orda år ut og år inn?

Språket du bruker er en viktig del av personligheten din, mye viktigere enn for eksempel klær og frisyre. Hver enkelt av oss har sitt spesielle språk og sin særegne måte å bruke språket på.

Er du like nøye med å forbedre og fornye språket ditt som klærne og frisyren? Husk at du har en meget stor «ordgarde-robe» til disposisjon. De store ordbøkene inneholder mer enn 300.000 ord. Det kan være velgjørende å fiffe seg opp nå og da. Det skulle ikke være nødvendig å bruke forslitte uttrykk som kjempetøft, rimelig bra o.l. I morgen ser du at det finnes en mengde avløserord for god.

Ordbøkene minner deg om ord du kan bruke

Alle som bruker språket, har nytte av ordbøker. Rettskrivingsordbøkene viser deg korrekt skrivemåte. Synonymordbøkene gir god hjelp til å variere språket. I tillegg til disse ordbøkene fins det en rekke andre som gir deg spesiell hjelp, for eksempel dataordbok, forkortingsordbok, skjellsordbok og mange flere. Husk også at lesing av fag- og skjønnlitteratur gir deg mange nye ord. I tillegg får du gode leseopplevelser.

Velg de rette orda

1. Skriv ned synonymer til å gå. Bruk tre minutter. Hvem fant flest?
 2. Se på ordsamlinga i marginen. Velg fem ord som du vil bruke når du skal
 - a) karakterisere en god kamerat.
 - b) beskrive favorittmaten din.
 - c) ønske en venn en god ferietur.
- Du kan gjerne bruke andre ord enn dem som står i ordsamlinga.
3. Lag en fyldig reklametekst eller annonse for en vare der du bruker et variert utvalg av synonymer for god.
 4. Min ønskeattest. Skriv en attest som du ønsker å få.
 5. I ordsamlinga finner du sikkert noen ord som du ikke har sett før. Skriv ned fem slike ord og drøft den spesielle betydninga av disse orda i klassen.

Henrik Wergeland (1808-1845) brukte 58.000 ord

Opptellinger viser at Henrik Wergeland brukte ca. 58.000 ulike ord. Knut Hamsun tok i bruk 33.000-34.000, mens den engelske dikteren William Shakespeare benyttet ca. 29.000 ord i diktninga si. Alle språk rår over en utrolig stor uttrykksform bare språkbrukerne finner fram til orda.

Ordlære

1 **Synonymer** (liketydninger) - ord eller uttrykk som har omtrent samme betydning

Eksempler: narre - lure - føre bak lyset
klok - vis - forstandig - intelligent - fornuftig
mat - føde - næring - proviant - niste

Legg merke til at det er ofte litt forskjell i betydninga mellom de ulike synonymene. Velger vi rett synonym, får vi fram akkurat den meninga vi vil ha uttrykt.

2 **Antonymer** (motsetningsord) - ord med motsatt betydning

Eksempler: stor - liten
ung - gammel

Ved hjelp av spesielle forstavinger, kan vi gi visse ord motsatt betydning: hygge - u-hygge
lykkes - mis-lykkes
trives - van-trives

3 **Homonymer** - ord som uttales og staves likt, men som har ulik betydning

Eksempel på ord som har to eller flere betydninger: bank, mark, rot, kart, mål.

Hva er homonymet i dette utsagnet? Alderheimen ble plassert ved fjorden slik at de gamle skulle få ro.

4 **Lydhermingsord** (onomatopoietika) - ord som hermer bestemte lyder

Eksempler: kakle, breke (dyrelyder)
bruse, dryppe (naturlyder)
snorke, knise (menneskelyder)
slurpe, knaske (måltidslyder)

5 **Akronymer** - forkortede ord (initialord*) som blir lest som et vanlig ord, ikke bokstav for bokstav

Eksempler: SAS, NATO, Be-Ne-Lux, NAF, KUF.

*Initialord: ord som er satt sammen av forbokstavnene eller noen enkeltbokstaver i et navn: Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet = KUF

Øvinger i ordlære

A. Synonymer, antonymer, homonymer, lydhermingsord og akronymer

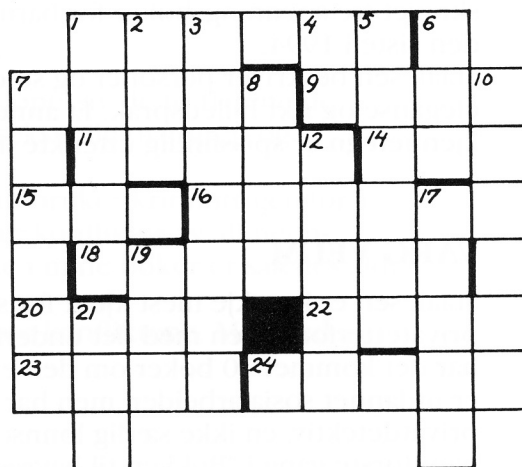
Emne: Synonymer og antonymer

Vannrett:

1. Synonym til glad, lystig
7. Antonym til skilles
9. I bålet (omvendt)
11. Synonym til tilbakereise (fremmedord)
14. Synonym til stort rom
15. Synonym til fottøy
16. Synonym til søvnige
18. Synonym til kranter
20. Synonym til sta
22. Synonym til mosjon
23. Synonym til skrike
24. Antonym til tømme (f.eks. om et billass)

Loddrett:

1. Antonym til lyst
2. Antonym til inne
3. Antonym til dagene
4. Synonym til lever, eksisterer
5. Synonym til stemmer
6. - - - Glomstulen
7. Antonym til finner
8. Antonym til søtt
10. Antonym til huske
12. Synonym til korrigerer
17. Synonym til sørgelig
19. - - - spelman (omvendt)
21. Antonym til dårlig, mangelfull

B. Ruteord

Emne: Homonymer

Synge/liten vogn

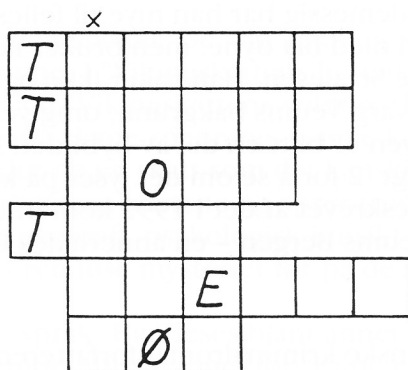
Beholderen/idéen

Pynteband/møbel

Sjøplante/verktøy

Søvnige/kranter

Klær/strekk!

Dersom du har løst oppgaven rett, vil det i den loddrette rekken under X komme fram et ord med flere betydninger. Hvilket ord er det? Nevn de ulike betydningene.

C. Lydhermingsord (på latin: onomatopoetikon)

1. Skriv ord som hermer
a) dyrellyder, b) naturllyder, c) menneskelyder, d) måltidlyder
2. Skriv minst fem lydhermingsord som brukes i tegneserier.

D. Akronymer (initialord)

Skriv disse akronymene fullt ut:

- a) SAS, b) Be-Ne-Lux (land), c) NAF, d) Kripos
e) A-B-C (land), f) VIF Fotball

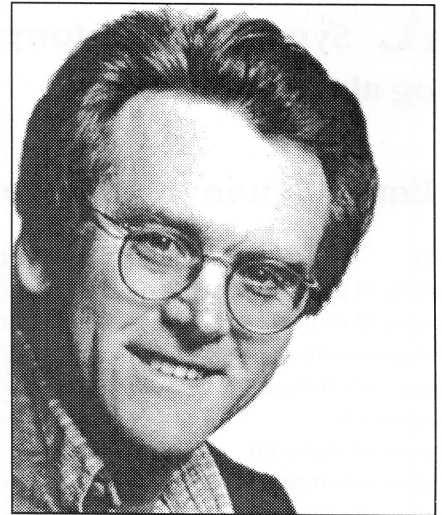

GUNNAR STAALESEN – KRIMINALROMANFORFATTER

MED SANS FOR SPRÅKLIGE VIRKEMIDLER

Bergensforfatteren Gunnar Staalesen (f. 1947) er først og fremst kjent for kriminalromanene sine for voksne. Men han blir likevel flittig lest av elever i ungdomsskolen som liker denne typen litteratur. De siste årene har han skrevet tre spenningsbøker for barn og ungdom, den siste i 1994.

Staalesen beskriver personer og steder med elegance og rikt billedspråk. Et annet kjennetegn er spissfindig uttenkte intriger.

VARG VEUM

Staalesen er kanskje mest kjent for sine kriminalromaner om den bergenske privatetterforskeren med det underfundige navnet Varg Veum. I årene 1977 til 1993 har det kommet 10 bøker om den ensomme og akevittelskende detektiven. Varg Veum er utdannet sosialarbeider, men har hoppet av fra vanlig lønnsarbeid og startet som privatdetektiv, en ikke særlig lønnsom geskjeft. Han er midt i 30-årene når vi møter ham første gang i "Bukken til havresekken". Han har et ødelagt ekteskap bak seg og en sønn som han sjelden ser.

Veum har kontor på Strandkaian i Bergen hvor han en sjelden gang oppsøkes av kunder. Her trøster han seg med akevittflasken i tunge stunder – og dem er det mange av i perioder. Han føler seg enkelte ganger så ensom at han løfter av telefonrøret for å lytte til summetonen. Utseendemessig har han mye til felles med forfatteren, samme høyde og kroppsbygning, er blond med blå øyne, men bruker ikke briller som forfatteren. Han får for mye juling til det, ifølge Staalesen. Han røker ikke og jogger for å holde seg i form. Forfatteren fremstiller Varg Veums bakgrunn, omgivelser, omgang og livsskjebne så troverdig at detektiven er blitt en del av bybildet. Mange kikker opp til vinduene i fjerde etasje i Strandgt. 2 for å se om det lyser på kontoret hans. Så levende er personen og byen beskrevet at det i 1992 kom ut en egen bok om detektivens hjemsted, "Varg Veums Bergen – en annerledes Bergensguide".

FORBILDE

Staalesens forbilde er den amerikanske kriminalromanforfatteren Raymond Chandler og hans noe snuskete privatdetektiv, Philip Marlow. Det var særlig Chandlers replikkunst som satte sine spor.

BERGENS MILJØ

Mens Chandler har storbyen som ramme rundt sine historier, lar Staalesen sin helt utfolde seg i Bergen og omland. Bare sjelden oppholder Veum seg utenfor vestlandsbyen, han er en tur i Stavanger, tar noen snarturer til København, men oftest er Bergen ramme rundt de kriminelle handlingene. Bergen beskrives til minste detalj, både gater og hus stemmer med virkeligheten. I "Begravde hunder biter ikke" foregår handlingen i hovedstaden, noe mange trodde ville være utenkelig for krimhelt Varg Veum. Men Oslo blir like elegant beskrevet som Bergen.

STAALESENS FORFATTERKARRIERE

Gunnar Staalesen startet sin karriere som forfatter med to prosalyriske romaner, "Uskyldstider" (1969) og "Fortellingen om Barbara" (1971). Ingen av bøkene vakte særlig oppsikt. Han arbeider noen år som informasjonssekretær ved Den Nasjonale Scene i

Bergen, prøver seg med et nytt manuskript, men blir avvist av alle forlagene.

På denne tida begynner han å lese seriøs kriminalliteratur og lar seg inspirere av forfattere med samfunnskritisk perspektiv og god språkføring. Tanken på å skrive kriminalromaner med seriøst tilsnitt begynner å modnes. Gyldendals kriminalkonkurranse fikk ham i gang og ble starten på et spennede forfatterskap.

I 1975 debutterer han som kriminalromanforfatter med "Rygg i rand, to i spann". Denne blir den første av flere politiromaner om de to politimennene Jensen og Olsen, også kalt Dumbo og Maskefjes. Disse gjennomgangsfigurene er å finne i 3 romaner og noen noveller. Debutboka er også filmet og har gått som serie i NRK fjernsynet. Staalesen fikk Riverton-prisen for årets beste norske kriminalroman i 1975.

TEMA

Romanene spenner over et stort antall aktuelle temaer i løpet av de to tiårene de foregår: Narkotika, oljeeventyrets forbannelse, rasisme, seksuelle overgrep og miljøødeleggelser for å nevne noen.

Staalesen sier i et intervju med A-magasinet i 1981 at han bruker krimintrigen for å belyse sosiale og mellommenneskelige problemer. "Det er konflikter av allmennmenneskelig karakter som leder hen til udåden. Mordene i mine bøker er således aldri planlagte. De skjer i desperasjon, under sosialt press."

Han påstår han kunne skrevet seriøse bøker om de samme konfliktene. Men ved å bruke krimmen som form, når han flere lesere.

MUSIKAL – SKUESPILL

Staalesen har også skrevet en musikal og et par skuespill. I 1992 stod han for dramatiseringen av Amalie Skrams "Hellemysrfolket", en marionettoppsetning på teateret i Bergen.

UNGDOMSROMANER

Endelig er det også blitt ungdomsbøker. De kan karakteriseres med fire S'er: Supert Snadder for de Spennings Sugne. I "Vikingskattens hemmelighet" og oppfølgerne "Vikingskattens forbannelse" og "Vikingskattens voktere" har Staalesen tatt i bruk alle de gode gamle ingrediensene for å skape spenning: Gamle kart, reiser i eksotiske farvann, forkledde fiender, mystiske koder og en skatt som det kanskje er knyttet en forbannelse til... Med sikker hånd stokker forfatteren kortene og sprer trumfen i akkurat passe porsjoner, og sper på med utfordrende geografi, psykologisk innsikt og befriende humor. Og det beste av alt: Han lar ikke leseren løse mysteriet før på de siste sidene.

Staalesen er oversatt til flere språk. Han leses blant annet i England og Bulgaria. Han har mottatt flere priser i utlandet, blant annet for "Falne engler". Fra 1987 ble han forfatter på heltid. Ved siden av eget forfatterskap har han også bidratt i samarbeidsprosjekter med Fredrik Skagen.

OVERSIKT OVER FORFATTERSKAPET

Uskyldstider 1969

Fortellingen om Barbara 1971

Dumbo og Maskefjes-serien:

Rygg i rand, to i spann 1975

Mannen som hatet julenisser 1976

Den femte passasjer 1978

Varg Veum-serien:

Bukken til Havresekken 1977
Din, til døden 1979
Tornerose sov i hundre år 1980
Kvinnen i kjøleskapet 1981
I mørket er alle ulver grå 1983
Hekseringen 1985
Svarte får 1988
Falne engler 1989
Bitre blomster 1991
Begravde hunder biter ikke 1993

Vaskerelvets Rose 1986 skuespill
Fredag den trettende 1990 skuespill
Sivert skuteløs 1994
Arven - fra sceneversjonen av Amalie Skrams "Hellemyrsfolket" 1992

Ungdomsbøker:

Vikingskattens hemmelighet 1990
Vikingskattens forbannelse 1992
Vikingskattens voktere 1994

KILDER

Bindestreken nr. 6 1992
Bokspeilet nr. 6 1992
Bokspeilet nr. 8 1993
Juniorstreken nr. 5 1991
Juniorstreken nr. 9 1992
Juniorstreken nr. 8 1994
A-magasinet nr 48 1981

BIBLIOTEKOPPGAVE

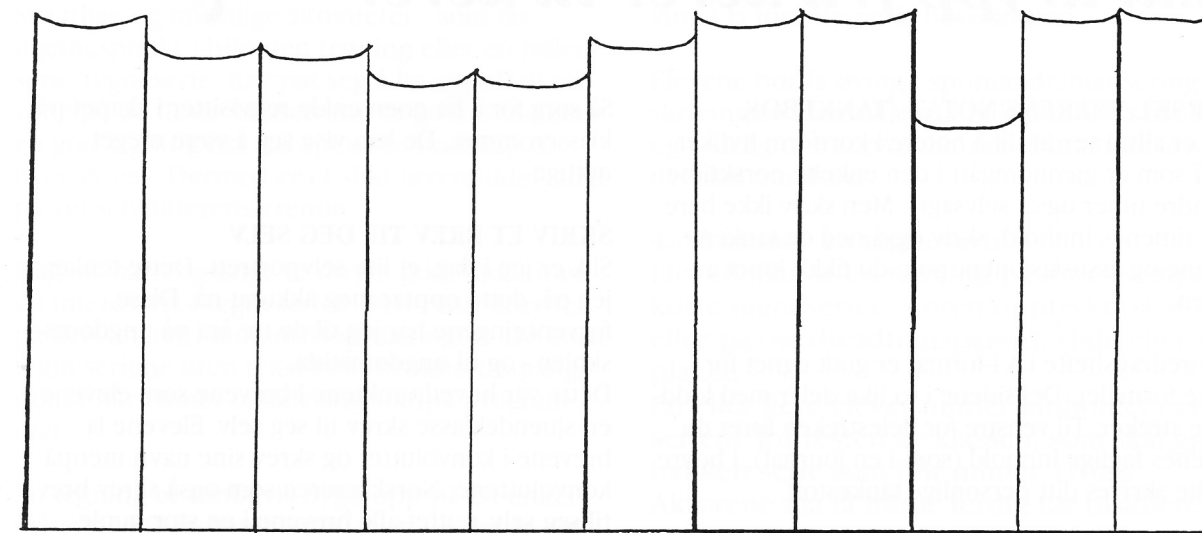
Alfabettrening

I biblioteket står bøkene plassert etter forfatterens etternavn. Nedenfor finner du 11 bøker av samme forfatter.

Hvordan vil disse bøkene av Gunnar Staalesen stå i "hylla" under?
Skriv tall eller hele tittelen på bokryggen.

1. Rygg i rand, to i spann
2. Mannen som hatet julenisser
3. Begravde hunder biter ikke
4. Bukken til havresekken
5. Vikingskattens voktere
6. Tornerose sov i hundre år

7. Kvinnen i kjøleskapet
8. I mørket er alle ulver grå
9. Hekseringen
10. Vikingskattens forbannelse
11. Bitre blomster

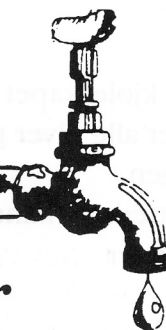
HVILKE PERSONER HØRER HJEMME I HVILKE BØKER?

Les "vaskeseddelen" på bøkene og finn ut i hvilke bøker disse personene figurerer.
Sett sammen tall og bokstaver:

1. Roar Andresen, 8 år	A. Begravde hunder biter ikke
2. Hjalmar Nymark,
pensjonert politimann	B. Den femte passasjeren
3. Fru Flo, nysgjerrig gammel dame	C. Kvinnen i kjøleskapet
4. Lisa Halle, 16 år	D. Rygg i rand, to i spann
5. Svanhild og Knut	E. I mørket er alle ulver grå
6. Fru Samuelsen, Arnes mor	F. Vikingskattens voktere
7. Walther Brecke, kalt Villsvinet	G. Din, til døden
8. Camilla van der Gries	H. Tornerose sov i hundre år
9. Mons Vassenden	I. Hekseringen
10. Sara, 15 år	J. Vikingskattens hemmelighet

Utarbeid av Gudlaug
Bosnes, adjunkt ved
Høknes ungdomsskole

Små drypp fra lærer til lærer

NORSKLÆRERENS NOTAT-/TANKEBOK

Det er alltid verdifullt å notere i kortform hvilket stoff som er gjennomgått i den enkelte norsktime (i andre timer også, selvsagt). Men skriv ikke bare ned timenes innhold, skriv også ned de tankene, ideene og assosiasjonene som du fikk i løpet av timen.

Et foredragshefte i A4-format er godt egnet for dette formålet. Del sidene i to like deler med loddrette streker. Til venstre for delestreken fører du timenes faglige innhold (som i en journal), i høyre spalte skrives ditt personlige tankestoff.

Etter ei tid vil du oppdage at du i høyrespalten har mye verdifullt stoff som du stadig kan hente idéer fra når du føler deg tørr og utladet. Samtidig fungerer venstrespalten som ei nyttig dagbok.

BRUK DE GULE KLISTRELAPPENE NÅR DU RETTER

Når du blar igjennom elevenes arbeidsbøker i litteratur o.a. legger du ofte merke til punkter som du mener bør korrigeres eller rettes. Men du føler at du skjemmer ut boka dersom du skriver i den.

I slike situasjoner er de gule klistrelappene som finnes på alle kontorbord i dag, til god hjelp. Skriv dine kommentarer og forslag til forbedringer og rettinger på gullappene. På den måten blir ikke elevenes arbeidsbok skjemet av røde rettestreker. Eleven kan nå selv foreta de rettingene hun/han syns er nødvendige. Da er det også en fornøyelse for eleven å legge fram arbeidsboka ved for eksempel avgangsprøven i norsk, muntlig.

HUSK HATTENE OG LØSNESENE

Drama skal ha en meget sentral plass i all undervisning. (Ikke noe annet fagemne har så mange henvisninger i stikkordregisteret i M87 som ordet drama).

Alle lærere har erfart at det kan være vanskelig sette elevene i gang med agitering. I slike tilfeller kan enkle, små effekter være til stor hjelp. En hatt, en løsnese eller en gammel frakk kan være nok til å gi eleven følelsen av å flytte seg over til en annen person. Da slipper skuespilleren i eleven seg løs, og agiteringen går lettere.

Så sørg for å ha noen enkle rekvisitter i skapet på klasserommet. De kan vise seg å være meget nyttige.

SKRIV ET BREV TIL DEG SELV

Slik er jeg i dag, et lite selvportrett. Dette tenker jeg på, dette opptar meg akkurat nå. Disse forventningene har jeg til de tre åra på ungdomsskolen - og til ungdomstida.

Dette var hovedpunktene i brevene som elevene i en sjuendeklasse skrev til seg selv. Elevene la brevene i konvolutter og skrev sine navn utenpå konvoluttene. Norsklæreren som også skrev brev til seg selv, puttet alle brevene i en stor samlekonvolutt som ble lagt i skolens sikkerhetsskap.

Like før elevene skal avslutte niende skoleår, vil de få brevene sine tilbake. Da skal de også skrive en tekst til seg selv: Tanker etter at jeg har lest et brev fra meg selv som sjuendeklassing.

Erfaringer har vist at det er en tankevekkende opplevelse for en niendeklassing å få dette brevet. Det gir eleven verdifulle kunnskaper om seg selv. Selvsagt kan elevene skrive slike brev ved andre tidspunkt enn 7. klasse.

«SÅ NÅR JORDEN ER BEKVEM»

Når vi skal velge ut stoff, må vi til enhver tid vurdere om lærestoffet egner seg for det utviklings-trinn eleven står på. Det er mye som tyder på at vi i altfor stor grad pålegger elevene stoff som de ikke har tankemessig modenhet for å kunne arbeide med.

Teoriene til psykologen Jean Piaget skulle være velkjente blant skolefolk. Han slår blant annet fast at abstraksjonsevnen for alvor utvikler seg etter 12-årsalderen. Språkpsykologer støtter opp om disse teoriene, og de peker i tillegg på at det abstrakte ordforrådet øker voldsomt i 12-16-årsalderen. Lærererfaringer bekrefter disse opplysningene.

Det er ingen tvil om at den tradisjonelle skolegrammatikken og mange rettskrivingsregler har et abstraksjonsnivå som er for høyt for et stort flertall av elevene i de sju første årstrinnene i grunnskolen.

«Så når jorden er bekvem», står det på frøpakkene. Dette rådet bør også vi skolefolk ha i bakhodet når vi planlegger undervisninga vår. Da er mulighetene for bedre avkastning til stede.

Tegneserier som grunnlag for norskoppgaver

TI FORSLAG TIL ARBEIDSOPPGAVER MED UTEKSTEDE TEGNESERIER

Skriftlige og muntlige aktiviteter som tar utgangspunkt i bilde/en tegning eller en billedserie/tegneserie, har vist seg å ha appell til elevene på de fleste klassetrinn. Et godt bilde eller en god tegning har sitt spesielle budskap til hver av oss. Dermed er et slikt læremiddel langt på vei selvdifferensierende.

Dagens barn og unge er meget godt kjent med og interessert i tegneserier. Dette kan utnyttes på flere måter i morsmålsopplæringen. De korte tegneseriene uten tekst er et brukbart utgangspunkt når emnet bildelesing står på programmet.

En tegning er vanligvis bygd opp på en enkel måte med få komponenter. Distraherende detaljer fins som regel ikke. Dette gjør at tegningen er enklere å «lese» enn bildet (fotografiet). Og en tegneserie som forteller en historie, får elevene jevnt over mer ut av enn et enkeltstående bilde.

Tegneserien kan selvsagt utnyttes på mange forskjellige måter i undervisningen. Her er noen forslag:

1. Skriv tekst til en tegneserie.

Velg mellom disse oppgavene:

- a) Skriv en sammenhengende tekst for hele serien.
- b) Skriv tekst til hvert enkelt bilde.
- c) Skriv tekst i pratebobler.

Denne øvingen kan blant annet brukes som innfallsport til emnet direkte/indirekte tale. I de tekstene elevene lager fins det sikkert eksempler på både direkte og indirekte tale. Vanligvis kommer det direkte tale i prateboblene. (Rekkefølgen av replikkene går fram av den plasseringen prateboblene har fått på tegningen. Den første replikken er plassert i boblen som står øverst på tegningen osv.)

2. Rydd opp i

- a) omkastede bilder
- b) omkastede tekster

3. Dramatiser en tegneserie

Arbeidet kan presenteres som skuespill eller hørespill.

Elevene bør oppmuntres til å innarbeide mest mulig av handlingen i replikkene. Det er for lett-vint å la fortelleren få hovedrollen.

Elevene bør få øving i spontandramatisering og skriving av manuskript. I begge tilfeller må høy og tydelig tale kreves når det dramatiske arbeidet skal framføres.

4. Vi mimer en tegneserie

Elevene får se en samling på for eksempel ti korte tegneserier - enten opptrykt på et ark eller på overheadtransparent, slide eller stor plakat.

En eller flere elever mimer innholdet i en av seriene for resten av klassen, som skal gjette hvilken serie som blir mimet. (Husk: Aktørene må få mime ferdig før tilskuerene slipper til med sine forslag).

5. Lag spørsmål til tegneserien (oppgi et minimumstall)

Elevene bør oppmuntres til å lage «hvorfor- og hvordan-spørsmål» framfor «hvem- hva- og hvor-spørsmål».

Spørsmålene kan brukes til «spørrestafett» i klassen: En elev starter spørringen. De som skal svare, rekker opp handa. Lærers oppgave blir å trekke passive elever inn i stafetten.

6. Lag spørsmål til en del oppgitte svar.

7. Fortsett en tegneserie - skriv og/eller tegn

Elevene må her begrense seg. Fortsettelsen bør ikke være lenger enn den tegneserien som var utgangspunktet.

8. Lag en tegneserie selv

- a) ut fra en vits
- b) ut fra en fortelling eller en situasjon
- c) fritt

9. Hva er karakteristisk for tegneserien X? Sammenlikn med tegneserien Y.

10. «Tegneseriens ti på topp». begrunn oppsettet ditt.

Det er viktig at de tegneseriene som blir valgt som arbeidsgrunnlag, har et lettfattelig og entydig innhold.

Flere av forslagene her egner seg også som gruppearbeid.

Grannespråkkunnskap

Ordoppgaver i svensk og dansk

Noen få svenske og danske ord er mer eller mindre ukjente for oss nordmenn. I oppgavene under er samlet noen slike ord.

Ulikheter mellom språkene kan føre til komiske situasjoner.

A. Ordoppgaver Svensk - norsk

1. I rammen til venstre finner du svenske navn på klesplagg o.l. Rammen til høyre inneholder de tilsvarende norske navnene. Sett norske og svenske ord med samme betydning sammen. Eks.: lue = mössa

kjol, rock, kappa, skärp, kostym, kalsonger, kavaj, täckjacka, näsduk

dress, boblejakke, skjørt, kåpe, frakk, underbukser, belte, lommetørkle, jakke

2. Løs denne oppgaven på samme måte som den forrige. Hva er felles for ordene i denne oppgaven?

korv, forell, tunnbrød, tårta, jordgubbar, filmmjolk, morot, glass, skorpa, småfranska

kavring, kefir, ørret, flatbrød, rundstykker, jordbær, pølse, bløtkake, is, gulrot

3. Ordene i denne oppgaven er hentet fra forskjellige områder. Løs oppgaven på samme måte som de to forrige.

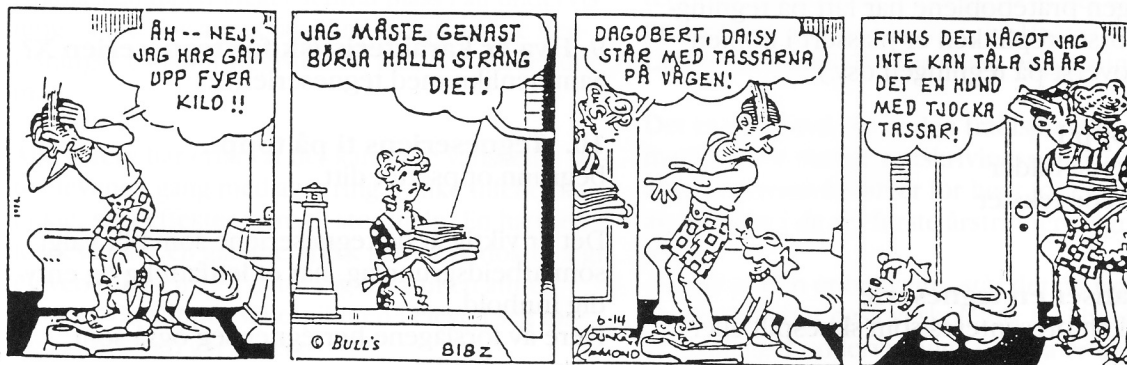
bio, fönster, brevlåda, hink, koksspis, filt, kudde, fätölj, maskros, igelkott

lenestol, ullteppe, bøtte, kino, komfyr, pute, pinnsvin, vindu, løvetann, postkasse

Nå skal du få prøve deg på litt svensk. Se på de to tegneseriene nedenfor. Prøv om du kan oversette teksten i prateboblene til norsk. Hvis

noen av ordene er vanskelige å forstå, så prøv om du kan gjette deg til betydningen ved å se på tegningen.

B. BLONDIE

C. Ordoppgaver norsk – svensk – dansk

1. Sett de svenske og danske ordene som du finner i ordsamlingen nedenfor på rett plass.

Eksempel : jente – flicka – pige

Ordsamling:

Svensk

tvål, pojke, potatis, grädde, konservburk, blixtlås, pannbiff

Dansk

hakkebøf, lynlås, sæbe, dreng, konserverdåse, fløde, kartofler

Norsk	Svensk	Dansk
a) poteter _____		
b) karbonade _____		
c) såpe _____		
d) gutt _____		
e) fløte _____		
f) hermetikkboks _____		
g) glidelås _____		

2. Løs denne oppgaven på samme måte som oppgave 1.

Ordsamling

Svensk

Korkskruv, ladugård, plånbok, sockerdricka, ful, län, tändstickor

Dansk

kostald, grim, amt, sodavand, tegnebok, svovelstikker, propetrækker

Norsk	Svensk	Dansk
a) lommebok _____		
b) stygg _____		
c) brus _____		
d) fylke _____		
e) korktrekker _____		
f) fyrstikker _____		
g) fjøs _____		

Rottefangeren

I begynnelsen av den andre verdenskrigen ble flere norske byer bombet og brent. Rotter og andre kryp som holdt seg i hus, skur og søppelkasser rømte unna flammene og kom i store svermer til bondegårdene rundt byene.

Jeg hadde fått i oppdrag å fange flest mulig av disse skadedyrene som trengte seg inn i uthusene på gården. Ti øre skulle jeg få for hver stor rotte jeg kunne ta livet av - og fem øre for små.

Rottefella ble plassert forsiktig framfor det store avgnagde hullet i veggen. Måtte passe på at den ikke slo meg over fingrene. Fleskebiten, som skulle lokke rotta i fella, måtte sitte skikkelig fast i vippestykket, og fella måtte stå støtt.

Størknet blod og hårtjafser fortalte at fella var brukt før.

Jeg gjemte meg slik at jeg kunne se hullet og fella gjennom en sprekk i plankeveggen. Følte meg som de som titter på en dødsdømt i henrettelseskammeret. Hadde grøsset da jeg leste om dette i avisa.

Fra fjøset hørtes de trygge, kjente lydene. Kyrne rørte litt på seg der inne. Den runde grisen, Sebastian, jafset og åt seg julefeit. Hønene kaklet og klukket, de hadde ikke plass i den vesle hjernen sin til å oppfatte spenning og uhygge.

Noe stort og loddent beveget seg i hullet. En spiss rottesnute med blanke, svarte øyne kom til syne. Snart var hele dyret med den tjukke, slepende halen kommet ut på golvet der fella stod. Uhyggen førte vinter inn i kroppen min. Magesekken flyttet høyere opp.

Åtte - ti lyserøde rotteunger tumlet nå ustøe rundt rottemora.

Snart skulle noen dø. Ungene svinset borti fleskebiten, men de var for lette, fella var grovstilt for å ta knekken på store, feite beist.

Et øyeblikk streifet tanken meg at nå ville jeg bli skyldig i at mange unger, riktignok noe så ufyselig som rotteunger, plutselig ble morløse. Hjelpeløse og blinde svinset de rundt det eneste vesenet som kunne berge dem her i verden. Henne ville jeg nå ta fra dem.

Direkte stygge var de heller ikke...

Nei, rotter er skadedyr. Det hadde jeg så ofte hørt i den siste tiden, alle var enige i det. Hvordan ville det komme til å se ut på gården om disse udyrene fikk leve og formere seg her?

Hvordan ville det da gå med fortjenesten min?

Jeg måtte legge ned mitt nystartede rottefangerfirma. Hadde planer om å ta på meg rottefangeroppdrag i nabogårdene også.

Da smalt det foran hullet. den store rottekroppen sprellet hjelpeløs i fella. To av ungene var også klemt fast. De tynne føttene beveget seg sakte, i små rykk. Svake, ynkelige pip stakk i ørene mine. Rundt rottemora ravet de andre ungene forvirret omkring. Mørkt blod silte ut av nesen på den halvdøde rotta. Munnen gliste halvåpen, gule tenner, blod.

Jeg kjente kvalmen kom. Rottefangeren måtte kaste opp. Han passet ikke til slikt arbeid. Han flyktet skremt fra jobben og gjemte seg i bingen bak den tunge, trygge ryggen til sin venn, Sebastian.

Jon Hildrum

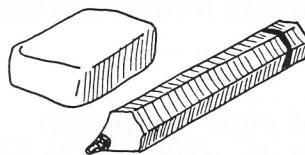

OPPGAVER

(Svar på oppgaver etter avtale med læreren).

1. Skriv ned den setningen i teksten som gjorde mest inntrykk på deg.
2. Når du leste denne teksten, kom du sikkert på opplevelser du selv har hatt med dyr. Skriv ei fortelling.
3. Hvilke tanker gir denne teksten deg? Skriv om det.
4. Teksten gir en rekke opplysninger om jeg-personen. Fortell om jeg-personen slik du ser ham for deg.
5. Hvilke opplysninger kan du nå gi om rotter. Skriv ned opplysningene punktvis. Gå etterpå til oppslagsverk og finn flere punkter.
6. Lag ei tegning, eller en tegneserie, i tilknytning til denne teksten.
7. Velg ett av disse utsagnene:

- a) Rotter bør utryddes.
- b) Rotter bør få leve.

Skriv argumenter som bygger under ditt syn.

Skriv til slutt en artikkel. Lag overskrift selv.

Hvordan kan DU forbedre læringsmiljøet i klassen?

«Det er læreren som har skylda for at jeg er så dum i norsk».

Replikken ovenfor eller lignende utsagn har sikkert de fleste lærere hørt fra elever. Mange er avhengige av å finne syndebukker når skolearbeidet ikke går så bra som ventet.

Læreren skal legge forholdene for læring til rette på best mulig vis. Hun/han skal oppmuntre elevene og aller helst skape begeistring for skolearbeidet. Men strevet med selve innlæringa må elevene selv ta ansvaret for. Det arbeidet kan være slitsomt. Men det er i motbakken det går framover, er det sagt.

Ikke alle elever er modne nok til å se at de selv har ansvaret for egen læring. Mange er heller ikke i tilstrekkelig grad bevisst på hvordan de som enkeltelever kan være med på å skape et godt læringsmiljø i klassen. Derfor er det nyttig at elevene får delta i en prosess der de må ta stilling til hvordan den enkelte i praksis kan bidra til å forbedre læringsmiljøet.

På den følgende siden presenteres et meget enkelt aktivitetsark som gir elevene muligheter til å tenke gjennom og senere drøfte læringsmiljøet i egen klasse. Hvilken rekkefølge elevene til slutt setter opp utsagna i, er ikke hovedsaken. Drøftinga, prosessen, som fører fram til oppsettinga av den endelige rekkefølgen av utsagna, er det vesentligste i denne sammenhengen.

Når elevene gjennom prioritering av utsagn og etterfølgende drøftinger har arbeidet seg inn i stoffet, passer det bra å avslutte med en skriveoppgave (oppgave 6). I skriveoppgaven har elevene muligheter for å gå dypere inn i stoffet og få luftet sine tanker om emnet.

Plakatene kan gjerne henge i klasserommet forholdsvis lenge. På den måten blir elevene minnet om den prioriteringa de har «vedtatt» for å bedre læringsmiljøet i egen klasse. Kanskje kan det etter noen uker være aktuelt å ta opp emnet på nytt for en eventuell omprioritering av utsagna.

En av gruppene i en sjuendeklasse satte punktene i denne rekkefølgen på plakaten sin:

1. <i>Jeg har bøker, skrivesaker og annet materiell framme på pulten straks undervisninga tar til.</i>	4. <i>Jeg gjør min innsats for at det skal være arbeidsro i klassen.</i>
2. <i>Jeg er på plass ved pulten når læreren starter undervisninga.</i>	5. <i>Jeg oppmuntrer mine medelever når de har gjort en god innsats.</i>
3. <i>Jeg rekker alltid opp handa og sier ikke noe før læreren gir meg tillatelse til å ta ordet.</i>	6. <i>Jeg forbyr meg selv å komme med negative kommentarer i timene.</i>
	7. <i>Jeg kommer med positive signaler til læreren når han/hun har gjort noe som jeg synes er bra.</i>

Hvordan kan DU forbedre læringsmiljøet i klassen?

Arbeidsskjema

1. Mener **du** læringsmiljøet i klassen kan bli bedre? ☐ ja ☐ nei
2. Hva kan **du** gjøre for at læringsmiljøet i klassen skal bli bedre?

Nedenfor er det foreslått sju svar på dette spørsmålet. Skriv et ettall på linja framfor det svaret som du er mest enig i. Skriv et totaltall framfor det svaret du synes er nest best osv. Fortsett slik til du har satt et tall framfor alle de sju svarene.

- ___ **Jeg** har bøker, skrivesaker og annet materiell framme på pulten straks undervisninga tar til.
- ___ **Jeg** rekker alltid opp handa når jeg vil ha ordet og sier ikke noe før læreren gir meg tillatelse til å ta ordet.
- ___ **Jeg** oppmuntrer mine medelever når de har gjort en god innsats.
- ___ **Jeg** er på plass ved pulten når læreren starter undervisninga.
- ___ **Jeg** kommer med positive signaler til læreren når hun/han har gjort noe som jeg syns er bra
- ___ **Jeg** gjør min innsats for at det skal være arbeidsro i klassen.
- ___ **Jeg** forbyr meg selv å komme med negative kommentarer i timene.

Dersom du mener at andre svar også skulle ha vært med, skriver du svarene her:

.....
.....

Grupper på 3–4 elever sammenligner svarene sine. Hver gruppe drøfter seg fram til en «rett» rekkefølge på de sju punktene. Skriv deretter opp punktene vakkert og tydelig på store plakater som henges opp i klasserommet. Sammenlign rekkefølgene på plakatene og drøft dette i klassen.

3. Hvem har etter din mening hovedansvaret for at du får maksimalt utbytte av undervisninga? (Kryss av det svaret du er mest enig i.)

☐ læreren ☐ jeg selv ☐ læreren og jeg i lag

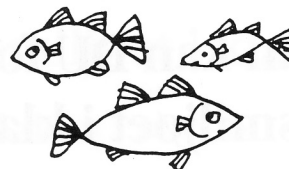
4. Hvilke fordeler vil du ha av at læringsmiljøet i klassen blir bedre?

Finn flere momenter.....
.....
.....

5. Hvorfor forurensrer enkelte elever læringsmiljøet i klassen, tror du?

.....
.....

6. Skriv om læringsmiljø og/eller miljøforurensere. Velg selv sjanger. Her er noen forslag: Intervju, brev, dagbok, slagord, dikt, min mening, artikkel, eventyr, hørespill, sketsj, fortelling, minneord, annonse, essay osv.
Lag gjerne tegninger eller illustrasjoner.

Alt liv trenger vann for å leve

Vann betyr mye for alle. Uten vann kunne vi ikke eksistere her på jorda.

- 1 Skriv i kladdeboka di ord som du forbinder med vann. (3 minutter)
- 2 Strek under ett ord som du vil lese opp når tavla skal fylles med "vannord". Læreren ber hver elev nevne et "vannord". Orda skrives på tavla.
- 3 Lag et slikt skjema i kladdeboka di:

SE	HØRE	FØLE	LUKTE	SMAKE
blinke	bruse	kjøre		

Skriv ord som står på tavla inn i dette skjemaet.

- 4 Bruk orda i skjemaet ditt og skriv et førsteutkast til et "vanndikt".
- 5 Les diktutkastet to eller flere ganger for sidekameraten din.
Sidekameraten din skal arbeide med følgende mens du leser:
 - a Notere noen ord fra diktet som hun/han likte godt.
 - b Fortelle deg hva hun/han mener diktet handler om.
 - c Foreslå hva du bør arbeide mer med i diktet ditt.
- Bytt roller.
- 6 Skriv diktet om igjen. Ta gjerne hensyn til de råd du har fått av sidekameraten, men husk: Diktet er ditt.
- 7 Lag en lyrikk-kafe. Diktene leses opp. Tenk på om du vil ha rytmer eller musikk til diktet ditt. Slike lydillustrasjoner forsterker opplevelsen av diktet. Lyrikk-kafe kan også brukes ved foreldremøte.
- 8 Diktene samles i en vanndiktantologi som gis til skolebiblioteket.
- 9 Alle har hatt opplevelser i forbindelse med vann. Skriv om ei slik opplevelse. Du kan selv velge sjanger. Lag selv ei overskrift som passer.

Noen råd om diktskriving

Om formen

Skriv kort! Et godt dikt skal ikke inneholde ett unødvendig ord.
Bruk gjerne direkte tale. Du - og jeg-formen gjør diktene personlige og nære.
Gå rett inn i handlingen! Det gjør diktene spontane. Innledninger og forklaringer er oftest unødvendige i dikt.
Skriv helst diktene i ubunden form i begynnelsen. Det kan være vanskelig for en uøvd skriver å få rim og rytme til å klaffe - noe som lett gjør diktene stive og unaturlige.
Ikke tenk på rettskriving og tegnsetting nå. Formelle ting fikser vi under etterarbeidet.

Om innholdet

Skriv om nære og dagligdagse emner. Når leseren/lytteren kjenner seg igjen, får du lettere kontakt.
La fantasien utfolde seg. Ingenting er umulig i et dikt.
Døde ting kan få liv. Sola og månen, dyra og blomstene kan si sin mening.
Overrask leseren!
Skriv om det du føler! Vær ærlig, sett ord på følelsene dine.
Sanseinntrykk skal ha en sentral plass i dikt. Skriv om syn-, hørsels- og lukteinntrykk.
Unngå fraser og «utslitte» ord. Lag gjerne nye ord og ord-sammenstillinger. Skriv så rett fram og enkelt som mulig.

Etterarbeid

Er det ord i diktet du gjerne vil skifte ut? Finn bedre ord.
Drøft gjerne ordvalg med kamerater eller læreren.
Er det enkelte formuleringer du er misfornøyd med? Drøft gjerne saken med andre.
Se etter at ord du er usikker på er skrevet rett. Ordfeil kan lett ødelegge helhetsinntrykket. Bruk ordliste.
Før diktet pent og ordentlig inn. Lag gjerne tegninger eller illustrasjoner, helst i farger. Det frisker alltid opp.

- *Et hvert dikt er bare
det hver enkelt leser
opplever gjennom det.*

Paal Brekke

- *Poesien er vårt
egentlige morsmål*

André Bjerke

Limericker hulter til bulter

Elskov på «bånn»

En blekksprutjomfru ned på bånn
hun elsket en blekksprutgutt sånn
Stått ruslet de sammen
i elskovsglad gammen
holdt hånd i hånd, hånd i hånd, hånd...

a

a

b

b

a

J.H.

Limericken er et humoristisk kort dikt, bygd opp etter et fastlagt mønster: I første linje presenteres gjerne en person eller et stedsnavn. Men dette er ikke noen fast regel. I siste linje bør det helst komme et overraskende og morsomt poeng.

Limericken skal ha en bestemt rytme, og den skal bygges opp etter rimsystemet aabba. Første, andre og femte linje skal rime innbyrdes. det samme gjør tredje og fjerde linje. De tre lange linjene skal ha tre versføtter (tunge stavinger), og de to korte (bb) skal ha to versføtter.

Rydd opp i omkastet limerick

Her ser du noen limericker der linjene kommer hulter til bulter. Skriv limerickene slik de skal være. Husk rimsystemet aabba.

1. Hjulvisp

Når dei dansa tett,
om ein hjulvisp i svært sakte gang
fann ei byfrøken kalvbeint og lang,
ja, så minte det nett
Ein hjulbeint og skrinns fyr frå Vang

J.H.

2. Uhell under barbering

Da speilet datt ned,
En skjegget fyr fra Mode
«Hent hjelp! Jeg har skjært av meg hodet!»
skreik mannen: «Akk ve!»
barberte seg ved sin kommode.

J.H.

Her er to limericker blandet sammen. Den ene på nynorsk, og den andre på bokmål. Nå er det din oppgave å rydde opp slik at det blir mening i begge limerickene. Foreslå overskrift på hver av limerickene.

3.

Han skrubba og gnei så det skein.
«Nei, dette var første gangen.»
Jan nikker og spør:
Det var elgjakta snart
«Uskyldig, herr dommer!» sa fangen.
at no passa det best å bli rein.
«De stjal jo litt før?»
derfor såg han det klart
Men dommeren han er en vrang en.
Ein elg vaska horn, buk og bein

J.H.

Klassens limerick-samling:

Lag limericker sjøl! Klassen din burde jo ha sin egen limericksamling. Dere kan skrive på bokmål, nynorsk og dialekt. Lag fargerike tegninger til limerickene. (De tre limerickene på dette arket som ender med enstavingsord, kan synges på melodien «Maren i Myra».

Kryssdikt

I dette *trafikk-kryssdiktet* har alle ordene tilknytning til trafikk og bygater. Diktet har form som et gatenett i en by.


```

      P
      O
      L
      S
      I
      K
      K
      G
      S
      E
      N
      E
      A
      R
      U
      L
      L
      E
      B
      I
      L
      S
      I
      G
      N
      A
      L
      L
      E
  
```

1. Lag et landskapsdikt med motorvei, gjerder, skiløyper, bruer m.m.
2. Lag et materialbilledikt med spiker, steiner, blomsterpinner m.m.
Du kan gjerne fargelegge diktet.

SMÅ KRYSSHILSENER

I brev, i minnebøker og i andre sammenhenger er det morsomt å dekorere med en eller flere krysshilsener.

Her er noen eksempler:

L
VEL
V

L
LEKSER
S

F
SPIS
S
K

T
TRAN

S
SOL
M
M
E
R

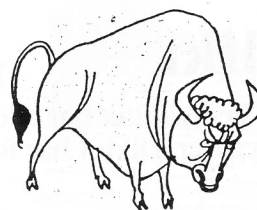
R
DET
G
N
E
R

Lag krysshilsener om vær og vind, om mat og drikke, vennskap og hverdagsting.

Norskkryst 4 - 1994

Hovudemne: Synonym

Nynorsk

48 loddrett

VASSRETT

- 1 Synonym til oseanet
- 6 Heimbyen til diktaren Alexander Kielland
- 13 En person som stel
- 15 Synonym til den gamle mannen
- 16 Synonym til koppen, stauet
- 17 Gutenamn (omvendt)
- 18 Kjemisk symbol for svovel
- 19 Antonym til passive
- 22 Antonym til krig (omvendt)
- 23 Synonym til gjenlyd (omvendt)
- 24 Lege som opererer
- 28 Holka
- 30 Synonym til snøre, tau
- 31 Synonym til klokke
- 32 Synonym til biografen
- 35 Synonym til fattigdom
- 37 Synonym til ur
- 38 Nedbør
- 40 Synonym til mas, slit
- 42 Kammertonen
- 43 Gutenamn
- 44 Lekamsdel
- 45 På motorkøyrety frå Romania
- 46 Sportsgrein (på bane)
- 48 Null
- 49 Synonym til lita eske
- 51 Heimarbeidet (for elevar)
- 54 Synonym til salgsbua
- 60 Fisk/kommune i Møre og Romsdal (6690)
- 63 Synonym til småsjuk, klein
- 64 Norsk polarforskar († 1930)
- 65 Synonym til etui, pappkasse
- 67 Månad
- 70 Synonym til sporet, arret
- 71 Jentenamn/hovudperson i
«Et dukkehjem» av Henrik Ibsen

LODDRETT

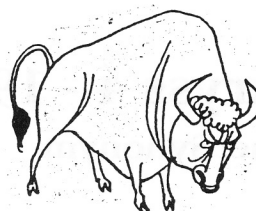
- 1 Årstida
- 2 Adverb
- 3 Synonym til oppassar
- 4 Innsjø i Finland
- 5 På motorkøyrety frå Thailand
- 6 Synonym til brått, plutselig
- 7 Antonym til tynn
- 10 Synonym til munter
- 11 Kommune i Hedmark (2400)
- 12 Fuglebustad
- 14 Antonym til sterk, kraftig
- 16 Synonym til salsbu (omvendt)
- 20 Antonym til tape
- 25 Sportspersonane til sjøs
- 26 Synonym til klokke
- 27 Kommune i Nord-Trøndelag (7870)
- 29 Synonym til svært, veldig
- 30 Tal mellom 50 og 100
- 33 Synonym til hissige, sinte
- 34 Gul farge
- 36 Synonym til nyvaska, blank/hovdyr
- 37 Treslag (omvendt)
- 39 Synonym til pusse, polere
- 41 Sjødyr/kommune i Oppland (2664)
- 47 Synonym til uttala
- 48 Hanndyr
- 50 Sambandsstatar (forkorting)
- 52 Rundsang/skytevåpen
- 53 Synonym til brus
- 55 Sportsreiskap (omvendt)
- 56 Synonym til makte, greie
- 57 Synonym til vis, kunnskapsrik
- 58 Kvinne
- 59 Antonym til dag
- 61 Som 66 loddrett (omvendt)
- 62 Gutenamn/boktittel av Bjørnstjerne
Bjørnson (omvendt)
- 66 Som 69 loddrett
- 68 Elv i Sibir (omvendt)
- 69 Som 66 loddrett
- 70 Romersk talteikn for 1000

Bruk dei store trykkbokstavane når
du løyser kryssord.

A B C D E F G H I J K L M N
O P Q R S T U V W X Y Z . Æ Ø Å

Norskkryss 4 - 1994

Nynorsk

48 loddrett

Løysinga sender du til NORSK-NYTT
v/Jon Hildrum, Høknes Ungdomsskole, 7801 Namsos
innan 15. januar 1995.

Du deltek da i loddtrekkinga om ungdomsbøker.

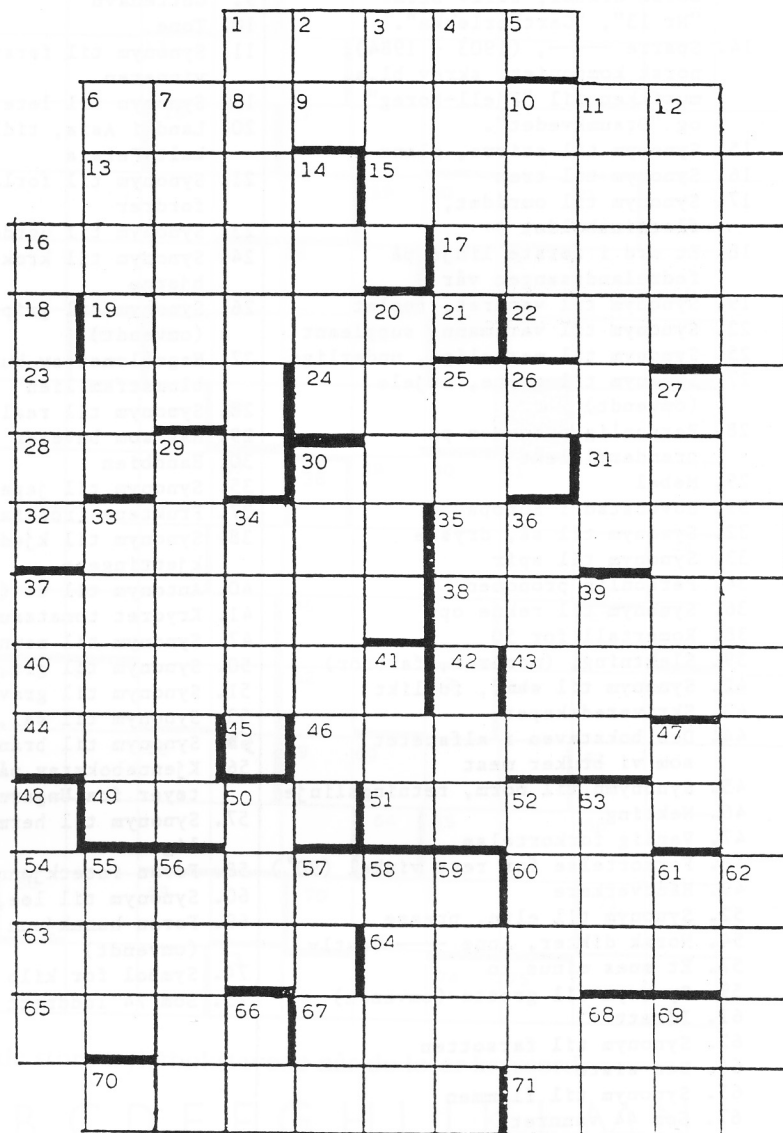
Oppgåvene A og B må vere rett
utfylte om du skal vere med i
trekkinga av ungdomsbøker.

A Skriv desse tala med
bokstavar som rekkjetal.
Eks.: 11 = ellevte.

1. 16.
2. 27.
3. 38.
4. 77.
5. 118.

B Skriv det motsette av:

1. tørt v.....
2. tenne sl.....
3. kveld m.....
4. møtast sk.....
5. ofte s.....

Namn: Klasse: Skole

Adresse:

Norskkryss 4 - 1994

Hovedemne: Synonym

VANNRETT

2. Norsk dikter (1828 - 1906), skrev bl.a. "Peer Gynt" og "Vildanden".
7. — Sturlason (1179 - 1241), islandsk dikter, skrev bl.a. sagaene om de gamle norske kongane, "Heimskringla".
12. Rudolf —, 1901 - 1929), norsk dikter, skrev bl.a. "Nr 13", "Gartnerløkka".
14. Sparre —, (1903 - 1984), norsk komponist, skrev bl.a. musikken til "Fjell-Noreg" og "Drumkvædet".
15. Synonym til stirre, glane
16. Synonym til tren
17. Synonym til området, flateinnholdet
18. Et ord i første linje på fedrelandssangen vår
19. Synonym til vandret, ruslet
22. Synonym til varamann, suppleant
25. Synonym til merkelige, underlige
27. Synonym til gripe, stjele (omvendt)
28. Personlig pronomen på trønderdialekt
29. Møbel
31. Hovedstad i Europa
32. Synonym til så, drysse
33. Synonym til spir
34. Personlig pronomen
36. Synonym til rekne opp
38. Romertall for 50
39. Slektning, (morbror, farbror)
42. Synonym til sand, forlikt
43. Skriveredskaper
44. Den bokstaven i alfabetet som vi bruker mest
45. Synonym til norm, retningslinje
46. Nekting
47. Vanlig forkortelse
48. Forkortelse for rett vinkel (90°)
49. Håndverkere
52. Synonym til elte, presse
54. Norsk dikter, Anne — Vestly
57. Et snes minus to
59. Synonym til grotte (omvendt)
61. Idrett
62. Synonym til farsotten
64. Den siste
65. Synonym til flammen
67. Som 44 vannrett
68. Antonym til skitten/hjorteart
70. Geistlig topperson i den katolske kirke (omvendt)
71. Månefase
72. Synonym til merkelige, underlige
73. Håndverker

LODDRETT

1. Synonym til grunn, motiv
2. Jentenavn
3. Synonym til reisebevisene
4. Synonym til kjempet, stred, konkurrerte
5. Som 44 vannrett
6. Synonym til hånd, klype
7. Synonym til rask, hurtig
8. Land i Europa
9. Guttens navn
10. Tone
11. Synonym til førstemann, vinneren
13. Synonym til lete, prøve
20. Land i Asia, tidligere kalt Persia
21. Synonym til forlanger, fordrer
23. Synonym til uorden, kaos
24. Synonym til krok, krå, hjørne
26. Synonym til gripe, (omvendt)
27. Hageblomst av kurvblomstfamilien
28. Synonym til real, redelig
29. Hav som beveger seg
30. Hannbien
35. Synonym til jager, styrter
37. Fruktene (rosefamilien)
38. Synonym til kjedene, kjettingene
40. Antonym til ut (omvendt)
41. Krydret tomatsaus
47. Synonym til mennene
50. Synonym til gir, forærer
51. Synonym til graverer, tærer
53. Synonym til sal, hall
55. Synonym til bråner, smelter
56. Kjennebokstav på motorkjøretøyer fra Ungarn
57. Synonym til hermer, etterligner
58. Foran intetkjønn
60. Synonym til løe, lade
69. Foran hunnkjønn (omvendt)
74. Symbol for kilo
75. Som 74 loddrett

Bokmål

2 vannrett

Nimblem. Etter en tegning av Ole Krohg

7 vannrett

Norskkryss 4 - 1994

Bokmål

Når du har løst kryssordet sender du løsningen til
NORSK-NYTT v/Jon Hildrum, Høknes Ungdomsskole,
7801 Namsos, innen 15. januar 1995.
Du deltar da i loddtrekningen om ungdomsbøker.

Kan du julesangene?
Nedenfor ser du noen ord
fra åtte forskjellige jule-
sanger.
Hvordan begynner hver
av de sangene som disse
orda er henta fra?

1 Den fyrste gong ho skinte -

2 Du stjerne over Betlehem -

3 Stjernen ledet vise menn -

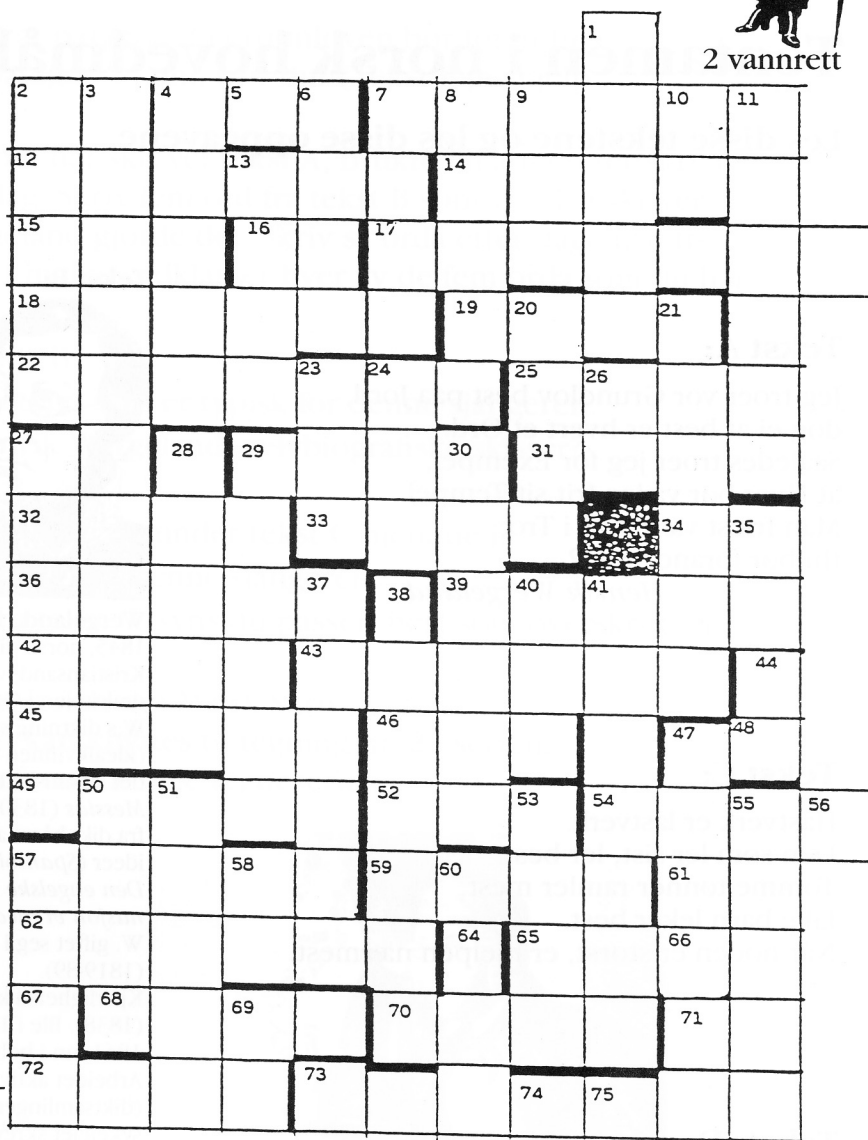
4 Slekt skal følge slekters gang -

5 - tre stjernemenn, vi vet jo -

6 - av tindrande ljøs i kveld -

7 - hun sier stjernen lyste så -

8 Når stjernen skinner, om ham -

Bruk de store trykkbokstavene når du løser kryssord.

A B C D E F G H I J K L M N
O P Q R S T U V W X Y Z Æ Ø Å

68 vannrett

Innsendt av: _____

Klasse: _____ Skole: _____

Adresse: _____

Oppgavesettet består av to deler, del A og del B.

Svar på oppgavene i del A.

Deretter skal du skrive en av oppgavene i del B.

Skriv nummeret på den oppgaven du har valgt, øverst på arket.

Tentamen i norsk hovedmål

Les disse tekstene og løs disse oppgavene.

Tekst A:

Jeg troer vor Grundlov best paa Jord,
dog ei at best er hvert et Ord.
Saaledes troer jeg for Exempel,
at Hver bør vælge frit sit Tempel.
Man friest være bør i Tro;
thi bør forandres § 2.

Henrik Wergeland

Tekst C:

Hastverk er lastverk.
Den som ler sist, ler best.
Tomme tønner ramler mest.
Like barn leker best.
Når nøden er størst, er hjelpen nærmest.

«Tekst» D

MAX

Tekst B:

HENRIK
WERGELAND
Litografi fra
1830-årene

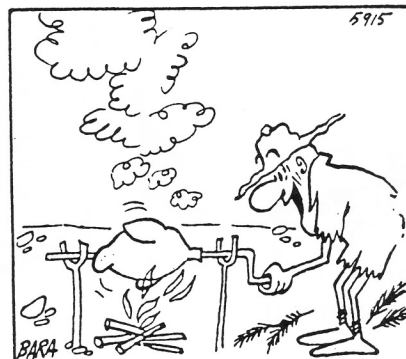
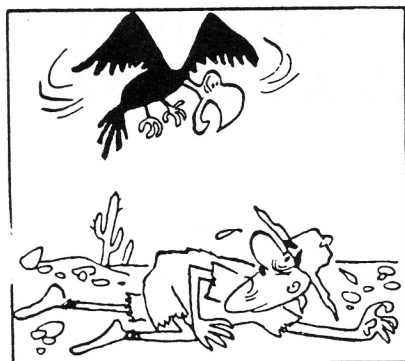
Wergeland, Henrik Arnold, 17. juni 1808 - 12. juli 1845, norsk dikter, sønn av Nikolai W. Født i Kristiansand, vokste opp i Eidsvoll. Student ved katedralskolen i Oslo, 1825. Cand.theol. 1829.

W.s diktning spanner fra glødende kjærlighetsdikt (idealkvinnen Stella i *Digte. Første Ring*, 1829) til det kosmiske epos *Skabelsen, Mennesket og Messias* (1830, omarbeidet utg. *Mennesket*, 1845) fra dikt båret av frihetsbegeistring og revolusjonære ideer (*Spaniolen*, 1833; *Digte. Anden Ring*, 1833; *Den engelske Lods*, 1844) til dikt for barn (*Vi ere en nasjon vi med*).

W. giftet seg i 1839 med Amalie Sofie Bekkevold (1819-89).

Kjærlighetsdiktene til henne er samlet i *Poesier* (1838). Ble i 1840 byråsjef i Riksarkivet og flyttet 1841 inn i boligen Grotten ved slottet i Oslo.

Arbeidet aktivt for å skaffe jødene adgang til Norge (diktsamlingene *Jøden* 1842, *Jødinnen*, 1844). På sykeleiet skrev W. de selvbiografiske skissene *Hassel-Nodder* (1845) og bl.a. diktene *Til min Gyldenlak*, *Til Foraaret*, *Den smukke Familie*.

Oppgaver til del A:

1. Hvilken sjanger er tekst 1?
2. Nevn minst to kjennetegn for sjangeren i tekst 1.
3. Hva mener dikteren med disse orda: «Hver bør vælge frit sit Tempel»? Forklar.
4. I tekst 1 sier dikteren at paragraf 2 i grunnloven bør forandres. Hva handler denne paragraf to om, tror du? (Tekst B gir hjelp til å finne svaret).
5. Henrik Wergeland, som har skrevet tekst A, brukte en annen rettskriving enn den vi bruker i dag. Skriv fem ord fra tekst B som vi i dag skriver annerledes enn Wergeland gjorde det. Skriv så orda etter dagens rettskriving. Skriv til slutt hvilke ordklasser hver av de fem orda som du har skrevet, hører til i.
6. Hvilken sjanger er tekst B?
7. Skriv minst tre kjennetegn som er typisk for denne sjangeren.
8. Hva er tittelen på Henrik Wergelands selvbiografiske skisser?
9. Hva er en selvbiografi?
10. Hvilken sjanger hører tekstene under tekst C hjemme i?
11. Nevn minst to kjennetegn på denne sjangeren.
12. Hvilken enkelttekst fra tekst C, syns du passer best som overskrift på «tekst» D?
13. Se på «tekst D» (tegneserien om Max). Skriv
 - a) et tankereferat som kan knyttes til tegning nr. 2 i serien,
 - b) et kort handlingsreferat for hele tegneserien.

Henrik Wergeland tegnet av
J. Møller, 1839. Manuskriptet
han holder i hånden inneholder
en strofe av diktet
«Den første Sommerfugl».

Det er det blinde menneske som ser
og hørlige blinde hører sig.
Hvad dog er det for held mig bliver
for mig er det dog det første.
Henrik Wergeland

Del B

Skriv en av disse oppgavene:

Oppgave 1: Å LEVE SAMMEN

Hvilke tanker gjør **du** deg om å leve sammen med et annet menneske år etter år? Skriv et **brev** til kjæresten din - en virkelig eller en oppdiktet - der du forteller hvordan du ønsker at dere skal leve sammen.

Overskrift: Å leve sammen

Thi, to som elsker hinanden,
kan volde hinanden mér ondt
end alle de argeste fiender,
som hævner sig jorden rundt;

og to som elsker hinanden,
kan læge de ondeste sår
blot ved at se på hinanden
og glatte hinandens hår.

Viggo Stüchenberg

(dansk dikter og lærer 1863-1905)

Oppgave 2: SAVN

Kanskje du har opplevd å miste noen som du har hatt et nært forhold til. Da har du kjent savnet og tomheten, og du har merket at etterpå kan ingenting bli som før.

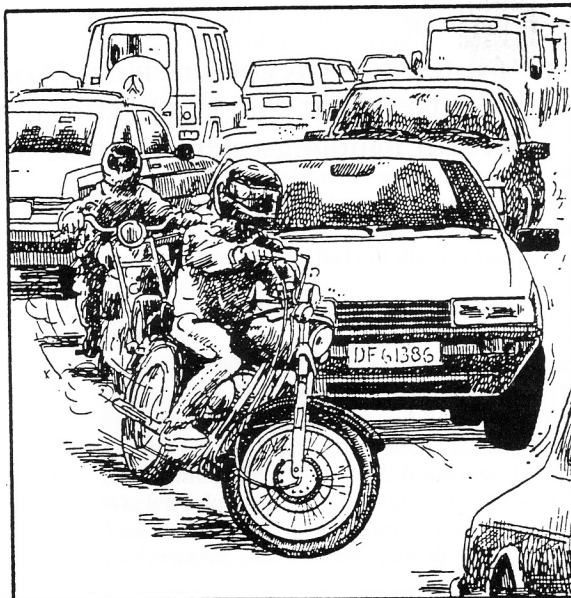
Skriv om dette i dagboka di.

Overskrift: Savn

Oppgave 3: UNGDOM OG TRAFIKK

Ungdom i alderen 15-24 år utgjør 14% av befolkningen, men står for nesten 40% av trafikkuulykkene. 18-åringene topper statistikken. Kjøreopplæringen er bedre enn noensinne, og antakelig bedre enn i noe annet land. Likevel skjer ulykkene...

Fra «Trafikken og vi».

Hva tror du kan være årsakene til at ungdom topper statistikken over trafikkuulykker, og hva kan myndigheter, skole, foreldre og ungdom gjøre for å snu situasjonen til det bedre?

Du kan forme teksten som et brev, en artikkel, et foredrag eller selv velge en sjanger som passer til det du vil skrive.

Overskrift: Ungdom og trafikk

Oppgave 4: INTERVJUMØTE MED EN PERSON FRA BØKENES VERDEN

I romaner, noveller og dikt møter vi mange interessante personer. Tenk deg at du besøker en person fra bøkenes verden og intervjuer henne/ham om en hending som det fortelles om i boka. Fortell hva du så, hørte og tenkte - og hva dere samtalte om under besøket. (Bruk både direkte og indirekte tale).

Overskrift: På besøk hos.....

Oppgave 5: BRANN

Det har brutt ut brann på hjemstedet ditt. Som journalist i lokalavisa skriver du en reportasje om brannen. I tillegg til skildringen av brannen og det som foregikk på brannstedet gjør du rede for hvordan brannen oppstod. Til slutt kommer du med noen råd til leserne om hva som kan gjøres for å unngå lignende branner.

Lag selv en passende overskrift.

Oppgave 6: ET MINNE FRA SKOLETIDA

Fortell om et minne fra skoletida di.

Lag selv en passende overskrift.

En skoletime jeg aldri glemmer

«Godt nyttår, alle sammen!»

«Frøken» er kvikk på nyåret.

«Vil dere se den flotteste julegaven jeg fikk?»

Et trøtt, men litt overrasket ja kommer fra klassen som ikke har vennet seg til skolerytmen ennå.

«Trekk for gardinene!

Slukk lyset!

Gaven fungerer bare i mørket.»

Forventningen stiger.

Noen lågmælte kommentarer høres.

«Nå skal dere se,» lyder «frøkens» muntre stemme.

En selvlysende jo-jo suser sprettent opp og ned framme ved katetret.

«Flott julegave, ikke sant?»

Aldri glemmer jeg denne skoletimen.

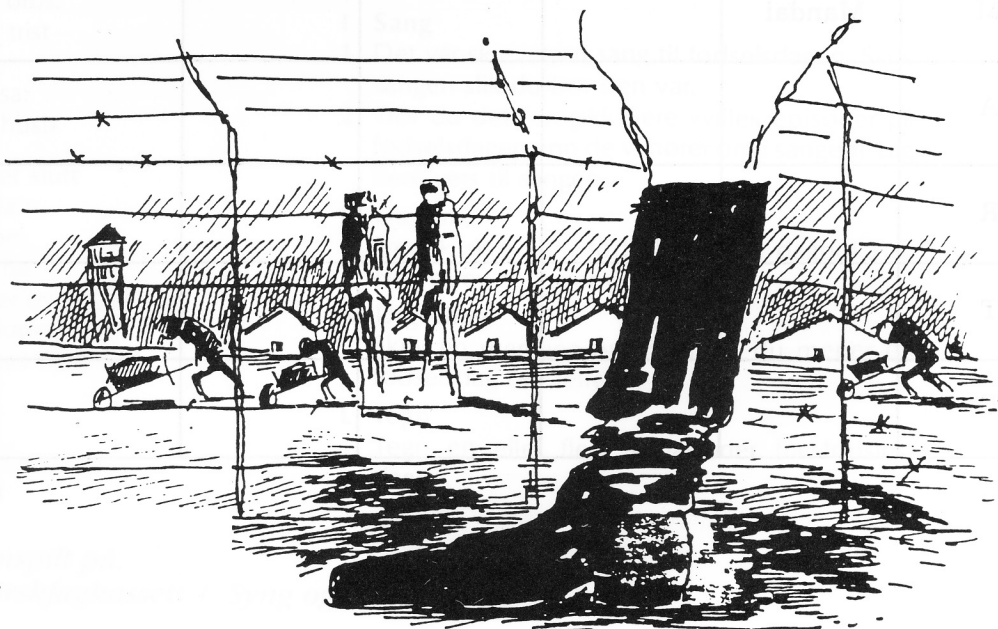
Hvilket fag vi hadde?

Nei, det husker jeg ikke.

J.H.

Oppgave 7: TANKER UT FRA EI TEGNING

Hvilke tanker gir denne tegningen deg? Skriv om det. Velg selv en høvelig sjanger.

ORDJAKT

Nynorsk

Ordbingo

Fyll ut så mange ruter som råd.

Kvart ord skal byrje med «nøkkelbokstaven» slik som døma viser.

Du får *eitt* poeng for kvart ord.

Ved å byte ut «nøkkelordet» i skjemaet, kan du lage nye oppgåver.

Framlegg til nye nøkkelord: POLIS, KUNÅD.

Nøkkel-ord	Yrke	Idrettsgrein	Matrett	Klesplagg	Dyr	Blome
M		maraton	moltekrem		mus	
A						
R						
T						
E						

Nøkkel-ord	By	Grønsak	Reiskap	Fugl	Treslag	Land
M	Mandal					
A						
R						
T						
E						

Fredriks geburtsdag

Mel.: *My bonnie is over ...*

I går feiret
Fredrik geburtsdag,
og gjestene fylte
hans hus.
Først gumlet vi
pølser og kaker
og tømte to kasser
med brus.

Ref.:

*Fredrik, Fredrik.
Til lykke med dagen
og fin-fin fest.
Fredrik, Fredrik.
Hos deg trives
gjestene best.*

Så lekte vi gjemsel
på loftet
i senger, i skap
og i kott.
Vi ukjempet vannkrig
på badet.
Kan tro at
vi koste oss godt.

Vi dro fram
gardiner og laken
og laget en
spøkelsesfest.
Vi pyntet med
spray og med sminke.
Og Fredrik ble
utkledd som hest.

Til slutt fikk vi
pizza og Cola.
Vi sprutet med
ketchup og brus.
Og mora så trist
ut i trynet.
Og fatter'n sa:
«Ut av vårt hus!»

Og så var det slutt
på geburtsda'n,
den siste som
Fredrik fikk ha.
Han fikk mer enn
tre hundre kroner.
Og det syntes Fredrik
var bra.

Refr.

JON HILDRUM

Sangen er innspilt på:

Hildrum: Norskfagkassett 1: Syng og skriv.

Syng sangen - svar på oppgaver

Velg oppgaver i samråd med læreren

A Finner du svar?

1. Hva ble servert på fødselsdagen?
Sett opp en punktvis liste.
2. Hva drev gjestene på med?
Sett opp en punktvis liste.

B Innbydelse

Fredrik hadde laget en pen, skriftlig innbydelse til gjestene.

Lag en slik innbydelse med fin skrift og tegninger. Finn selv på de nødvendige opplysningene som skal stå på innbydelsen.

C Skildring

Skriv en skildring av noe som nevnes i sangen. Du må skildre dette slik **du** ser det for deg.

D Fortell

Fortell mer om noe av det som nevnes i sangen.

E Dialog

Skriv en dialog (samtale) som foregikk i løpet av fødselsdagen. Det kan være Fredriks foreldre som samtaler - eller andre. Du bestemmer hvem som deltar i samtalen.

F Tale

En av gjestene holdt en tale for Fredrik. Hvordan lød den talen? Skriv talen.

G Referat

En av gjestene skrev et referat fra fødselsdagen. Hvordan lød det?
Skriv referatet.

H Min mening

Hva synes du om denne fødselsdagen.
Si din mening.

I Sang

1. Det var skrevet en sang til fødselsdagen. Skriv sangen slik du tror den var.
2. Tror du det foregikk flere «ville» episoder på fødselsdagen enn de vi hører om i sangen? Lag flere vers til sangen.

J Dagbok

Fredrik skrev om fødselsdagen i dagboka si. Hva skrev han, tror du? Skriv!

K Utgreiing

Skriv en utgreiing om hvordan du mener en fødselsdag bør feires.

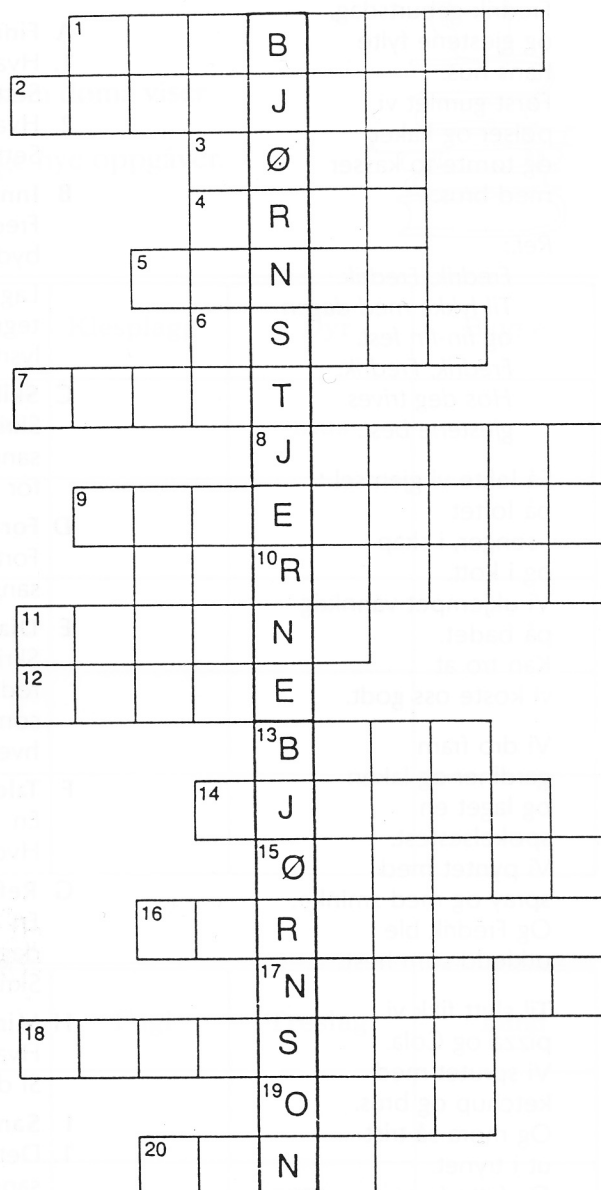
L Tegn

Tegn en eller flere situasjoner fra fødselsdagen.

Ruteord: Bjørnstjerne Bjørnson

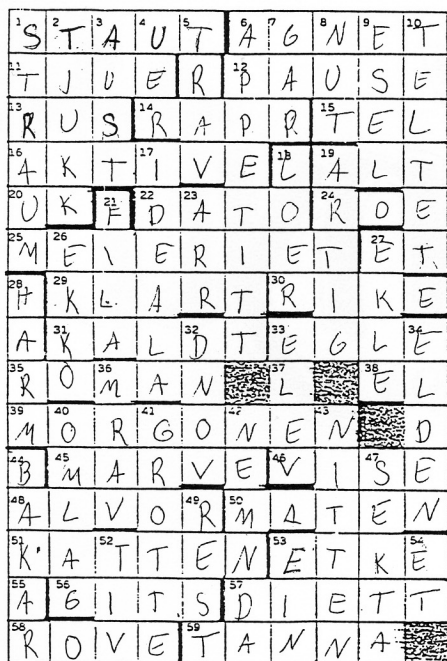
Fyll svarene inn i rutene

1. ----- Granlien, mannlig hovedperson i «Synnøve Solbakken»
2. ----- Gjelline, episk dikt (1870)
3. «---- ditt hode du raske gutt», sang fra «En glad gutt» (1860)
4. Tittelen på en av «bondefortellingene»
5. «Paul ·----- og Tora Parsberg», skuespill (1898)
6. Tragisk mannsperson i «Synnøve Solbakken»
7. ---- Nordistuen, kvinnelig hovedperson i «En glad gutt»
8. «Fisker-----», roman (1868)
9. I denne måneden i 1832 ble Bjørnstjerne Bjørnson født
10. Bjørnstjerne Bjørnsons hustru (fornavn)
11. Bjørnstjerne Bjørnsons fødested
12. Bjørnstjerne Bjørnson gikk på skole i denne byen fra 1843 til 1849
13. ---- skolemester, person i «En glad gutt»
14. Hovedpersonen i skuespillet «En fallitt»
15. ----- Pladsen, hovedperson i «En glad gutt»
16. I denne måneden i 1910 døde Bjørnstjerne Bjørnson
17. I denne kommunen bodde Bjørnstjerne Bjørnson i guttedager
18. Bjørnstjerne Bjørnsons hjem fra 1874
19. «---- Trygvason», dikt (1872)
20. «---- Sverre», skuespill (1861)

Kryssordløsninger 3 - 1994

Nynorsk

20 vassrett
(omvendt)

Bokmål

2 vannrett

Skriv navn på tekstforfatteren under hver av disse sange-
ne og salmene. (Du kan velge mellom forfatternavna
nederst på sida.)

1. Ja vi elsker dette landet

BJØRNSTJERNE BJØRNSEN.

2. Å Vestland, Vestland -

TØRE ØRIASÆTER.

3. Nisser og dverger

HENRIK WERGELAND

4. Jeg er så glad hver julekveld

MARIE WEXELSEN

5. Gud signe vårt dyre fedreland

ELIAS BLIX.

6. Du skal få en dag i måra

ALF PRØYSEN.

7. Mellom bakkar og berg

IVAR AASEN.

8. Vi vandrer med freidig mot

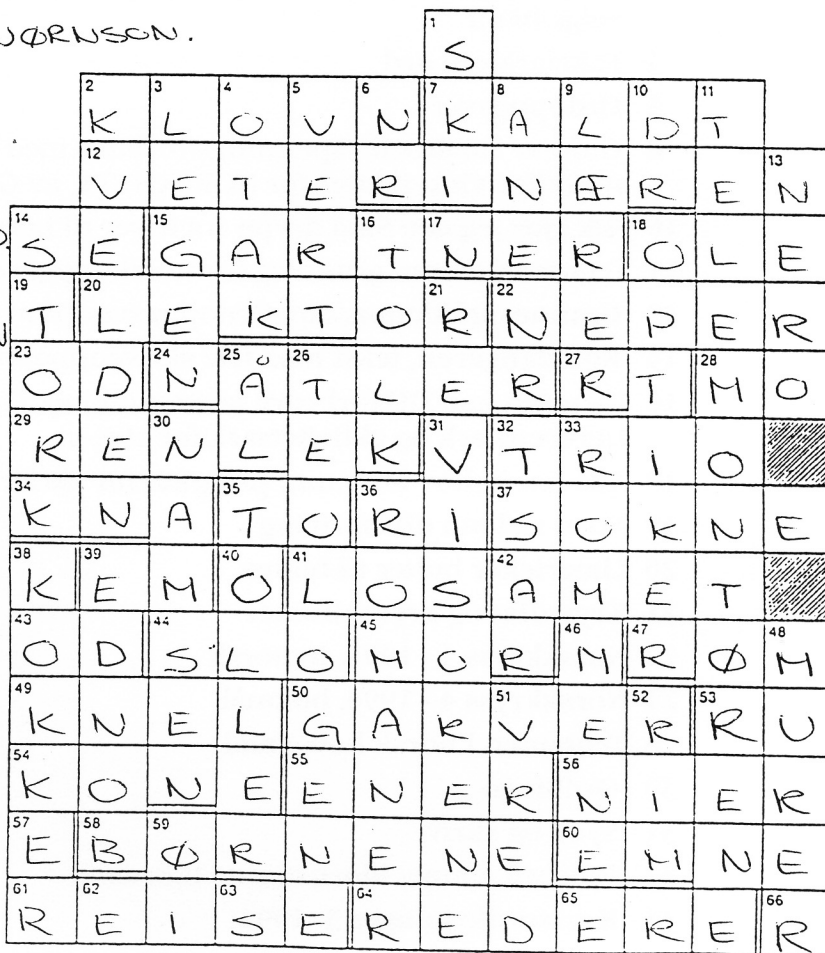
HENRIK IBSEN.

9. Hvorhen du går i li og fjell

FINN BØ.

10. Jeg snører min sekk

MARGRETHE MUNTHE.

NORSKnytt

Nr. 4 - 1994

Blad i post-
abonnement

Returadresse:
Norsknytt
PB 303
7600 Levanger

INNHold

- 1 La elevene få del i fortellerfellesskapet
- 2 Kryssordvinnere 3 - 1994
Apropos igangsettere for skriving: Perioden som ble til en «murstein»
- 3 En liten påminning: Du har mer enn 300.000 ord å velge blant
- 4 Faktaark om ord
- 5 Ordoppgaver
- 6 Gunnar Staalesen - spenningsforfatter med sans for språklige virkemidler for NORSKNYTT av Gudlaug Bosnes
- 10 Slik gjør jeg det: Små drypp fra lærer til lærer
- 11 Tegneserier som grunnlag for norskoppgaver
- 12 Grannespråkkunnskap. Ordoppgaver på svensk og dansk
- 14 Rottefangeren, tekst med frie skriveoppgaver
- 16 Hvordan kan DU forbedre læringsmiljøet i klassen?
Lærerens ark og aktivitetsark for eleven.
- 18 Alle har behov for vann, program for skriveaktiviteter
- 19 Noen råd om diktskriving
- 20 Limericker huler til bulter
- 21 Kryssdikt og krysshilsener
- 22 Norsk kryss 4 - 1994, nynorsk
- 24 Norsk kryss 4 - 1994, bokmål
- 26 Tentamen i norsk hovedmål
- 30 Ordbingo
- 31 Syng og skriv
- 32 Ruteord, emne: Bjørnstjerne Bjørnson
- 33 Kryssordløsninger 3 - 1994